

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko -Własnościowej w C.
przeciwko J. C.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 czerwca 2020 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w B.) na rzecz adw. W. K. kwotę 900 (dziewięćset) zł powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 stycznia 2019 r., sygn. akt V Pa (...) Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację pozwanego J. C. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z 26 września 2018 r., sygn. akt VI P (...), którym Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w C. o zapłatę.

Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w C. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od J. C. na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu - kwoty 14.219,31 zł tytułem nienależnie pobranego przez pozwanego wyrównania wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 25 lipca 2013 r. do dnia zapłaty. Domagała się ponadto zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany J. C. domagał się oddalenia powództwa, a jego pełnomocnik ustanowiony z urzędu wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, jak również zwrotu wydatków poniesionych w związku z reprezentowaniem interesów pozwanego.

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z 26 września 2018 r., sygn. akt VI P (...) zasądził od pozwanego: J. C. na rzecz powoda: Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w C. kwotę 14.219,31 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym za okres od 25 lipca 2013 r. do 22 grudnia 2014 r. i w wysokości 8% w stosunku rocznym za okres od 23 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 711 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w pozostałym zakresie odstąpił od obciążania pozwanego tymi kosztami (pkt II); nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w B.) na rzecz adwokata W. K. kwotę 3.600 zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług obowiązującą w dniu orzekania tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu oraz kwotę 43,40 zł tytułem poniesionych przez pełnomocnika wydatków (pkt III).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając mu naruszenie art. 231 k.p.c.; art. 233 § 1 k.p.c.; art. 291 § 2 Kodeksu pracy; art. 409 k.c. oraz art. 411 pkt 1 i pkt 2 k.c.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji stwierdził, że podlega ona oddaleniu jako bezzasadna.

Sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe i ocenił zebrany materiał w sposób bezstronny, zgodnie z zasadami

wiedzy i logicznego rozumowania oraz doświadczeniem życiowym. Sąd w sposób przekonujący i dokładny opisał, dlaczego dał wiarę twierdzeniom powódki oraz spójnym z nimi zeznaniom świadków, które szczegółowo przeanalizował. Pozwany wskazując w apelacji na naruszenie art. 233 k.p.c. nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby podważyć poczynione przez Sąd ustalenia, ani nie wskazał na jakiegokolwiek niespójności w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego czy też uchybienia polegające na wnioskowaniu w sposób nie korespondujący z zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego.

W niniejszej sprawie zmiana treści umowy o pracę wymagała zgodnego oświadczenia obu stron tj. powodowej Spółdzielni oraz pozwanego J. C.. Kompetencje w przedmiocie zmiany warunków wynagradzania pozwanego przysługiwały Radzie Nadzorczej powodowej Spółdzielni, zgodnie z art. 52 Prawa Spółdzielczego oraz postanowieniami § 43 ust. 3 statutu. W takich też przypadkach, Rada Nadzorcza wyrażając zgodę na zmianę warunków zatrudnienia podejmowała stosowną uchwałę, upoważniając dwóch jej przedstawicieli do dokonania czynności prawnej w imieniu Spółdzielni (§ 37 ust. 1 pkt 9 statutu oraz § 4 ust. 1 pkt 9 regulaminu Rady Nadzorczej). Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd pierwszej instancji słusznie wywiódł, iż uchwała nr (...) r. z 7 czerwca 2013 r. Rady Nadzorczej powodowej Spółdzielni, w której pozwany upatrywał legalną podstawę zmiany warunków wynagrodzenia zasadniczego, została podjęta z naruszeniem przepisów statutu i regulaminu powódki. Jako nieważna nie wywołała skutków prawnych. Odmienne ocena w tym zakresie, prezentowana przez pozwanego nie zasługuje na aprobatę, a rozważania w przedmiocie wymaganego *quorum* - przy zdekompletowanym 6 – osobowym składzie Rady Nadzorczej - są pozbawione racji.

W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy słusznie zauważył, że w/w uchwała Rady Nadzorczej została podjęta na nieformalnym posiedzeniu tego organu, zaś w jej podjęciu brało udział tylko trzech członków z 7 - osobowego składu Rady. W myśl § 11 ust. 1 regulaminu Rady Nadzorczej (odpowiednio § 39 ust. 3 statutu) posiedzenie Rady jest ważne i zdolne do podejmowania uchwał, jeżeli uczestniczyła w nim, co najmniej połowa członków Rady, natomiast uprawnienie do zwołania posiedzenia przysługiwało przewodniczącemu tego

organu (§ 9 regulaminu). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 sierpnia 2007 r., sygn. akt V CSK 163/07 wyjaśnił, że statut jest umową szczególnego rodzaju, a zatem jego postanowienia stanowią umownie wprowadzone normy obowiązujące spółdzielców i spółdzielnię. Naruszenie norm statutowych powoduje, że podejmowane czynności nie będą prawnie skuteczne. Jednak nieskuteczność prawna nie może być utożsamiana z nieistnieniem określonej czynności. Jeśli chodzi o czynność jaką jest podejmowanie uchwał przez określony organ spółdzielni konsekwencją niedochowania wymagań statutowych jest zwykle nieważność takiej uchwały. Z motywów uzasadnienia powołanego wyroku wynika, że w piśmiennictwie wykształcił się powszechnie akceptowany pogląd, że niektóre poważne uchybienia w procesie podejmowania uchwał lub w ich treści uzasadniają przyjęcie ich bezwzględnej nieważności, na którą można powołać się w każdym czasie, nawet kiedy uchwała nie została zaskarżona.

Sąd Rejonowy przeprowadził szczegółową analizę zasad podejmowania uchwał przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej w C. i prawidłowo wywiódł, że nie doszło do zmiany warunków wynagrodzenia pozwanego. Co za tym idzie, z uwagi na jej bezwzględną nieważność uchwała nr (...) r. z 7 czerwca 2013 r. nie mogła spowodować zmiany treści stosunku pracy pozwanego w zakresie podwyższenia do kwoty 4.800 zł jego wynagrodzenia zasadniczego. W tym zakresie, rozważania pozwanego w przedmiocie legalności działania Rady Nadzorczej w 3 - osobowym składzie są bez jakiegokolwiek znaczenia i stanowią jedynie przejaw nieuzasadnionej polemiki ze stanowiskiem Sądu Rejonowego.

Sąd drugiej instancji nie podzielił również stanowiska, że obowiązek wydania przez pozwanego korzyści lub jej zwrotu wygaś (art. 409 k.c.), z uwagi na to, że pozwany zwolniony dyscyplinarnie 26 lipca 2013 r. pozostawał od tej daty jako bezrobotny, bez stałych źródeł utrzymania i uzyskaną kwotę zużytkował na bieżące utrzymanie, w ocenie strony skarżącej, zasadnie nie licząc się z obowiązkiem jej zwrotu zwłaszcza, iż powódka przez blisko 20 miesięcy nie podejmowała kroków prawnych w kierunku uzyskania jej zwrotu. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że możliwość skutecznego uchylania się od obowiązku zwrotu wyklucza powinność liczenia się przez wzbogaconego z obowiązkiem zwrotu. Jak słusznie zauważył

Sąd pierwszej instancji, z okoliczności sprawy wynika, że pozwany powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu pieniędzy wypłaconych mu tytułem wyrównania wynagrodzenia, co skutkowało brakiem przyjęcia wygaśnięcia tego obowiązku. Okoliczność, że pozwany został zwolniony dyscyplinarnie i pozostaje bez stałych źródeł utrzymania, nie ma żadnego znaczenia.

Sąd drugiej instancji zauważył również, że w niniejszej sprawie wypłacone pozwanemu wyrównanie wynagrodzenia stanowiło świadczenie nienależne, z uwagi na nieważność czynności prawnej na mocy której pozwany nabył do niego prawo. Tym samym nie wystąpiła sytuacja, w której nie można żądać zwrotu wypłaconego na rzecz pozwanego wynagrodzenia. Nie można też uznać, że wypłacenie pozwanemu świadczenia w kwocie dochodzonej pozwem, czyniło zadość zasadom współżycia społecznego. Powyższego nie uzasadnia fakt uznania uchwały Rady Nadzorczej powodowej spółki o odwołaniu pozwanego z funkcji prezesa zarządu za nieważną.

Sąd Okręgowy nie uznał za uzasadniony także zarzutu apelującego, że Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia przepisu art. 291 § 2 k.p., z uwagi na to, że roszczenie powódki nie opierało się na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu przez pozwanego obowiązków pracowniczych, stanowiących źródło szkody wyrządzonej powódce, co uzasadniałoby przyjęcie rocznego terminu przedawnienia.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył pozwany skargą kasacyjną w części co do oddalenia apelacji pozwanego i zasądzenia od niego kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powódki.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c.

Wskazano, że w sprawie występują następujące zagadnienia prawne:

1) czy w przypadku oddelegowania czasowo członka Rady Nadzorczej - w oparciu o art. 56 § 1 zd. 3 w zw. z art. 56 § 1 zd. 2 Prawa Spółdzielczego - w okresie niepełnienia funkcji w RN, a pełnienia obowiązków delegata do zarządu, przy obliczaniu kworum na posiedzeniach RN należy je liczyć sztywno i wyłącznie od liczby osób wybranych na Walnym Zgromadzeniu (w tym przypadku 7

członków), czy od liczby członków mogących faktycznie sprawować tę funkcję (w tym przypadku 6 osób), bo przecież niezależnie od litery prawa sprzeczne byłoby także z logiką, aby oddelegowany członek RN mógł prawnie skutecznie głosować jednocześnie w zarządzie i RN, w sytuacji uchwał wzajemnie sprzecznych;

2) czy pracownik może w oparciu o art. 291 § 2 Kodeksu pracy może skutecznie po upływie 1 roku podnieść zarzut przedawnienia roszczenia pracodawcy o naprawienie szkody materialnej, czy też do roszczenia pracodawcy ma zastosowanie 3-letni termin z art. 291 § 1 k.p.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o:

1) odrzucenie skargi;

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku

2) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na brak spełnienia ustawowych przesłanek określonych art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.,

Ewentualnie wniosła o:

3) oddalenie skargi kasacyjnej;

4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia

2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zagadnienia prawne sformułowane w skardze kasacyjnej przez stronę pozwaną nie kwalifikują się do przyjęcia do rozpoznania. W odniesieniu do pierwszego ze wskazanych zagadnień prawnych skarżący w ogóle nie przedstawił argumentacji mogącej świadczyć o tym, że w sprawie wyłonił się jakiś problem prany wymagający rozstrzygnięcia ze strony Sądu Najwyższego. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało w tym zakresie sformułowane tak, jakby skarżący dopatrywał się raczej rażącego naruszenia prawa ze strony Sądu drugiej instancji. Nie przedstawiono natomiast jakiegokolwiek argumentacji odnoszącej się ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się na tle wskazanych przepisów prawa. Należy również zwrócić uwagę, że powołany przepis w ogóle nie odnosi się do liczenia kworum w przypadku rady nadzorczej spółdzielni, jak również do ilości członków rady nadzorczej.

W przypadku natomiast drugiego ze wskazanych zagadnień, to skarżący przedstawia problem prawny, którego rozstrzygnięcie jest oczywiste i wynika wprost z literalnej treści art. 291 § 2 k.p., który przewiduje, że roszczenia pracodawcy o naprawienie szkody, wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, ulegają przedawnieniu z upływem 1 roku od dnia, w którym pracodawca powziął wiadomość o wyrządzeniu przez pracownika szkody, nie później jednak niż z upływem 3 lat od jej wyrządzenia. Dochodzone w niniejszej sprawie roszczenie o zwrot nienależnie wypłaconego wynagrodzenia nie było roszczeniem o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, a zatem przepis ten nie mógł mieć do niego zastosowania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804). Zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu przyznano na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2016 r., poz. 1714).